

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

A. LESKOŠEK:

Smer in cilj strokovnega gibanja.

Teorija in praksa.

Pod tema naslovoma je napisal sodrug I. Kaiser v »Napreju« št. 237, in 275. članka, s katerima poziva sodruga na javno debato.

Jaz se ne mislim oglašiti kot nasprotnik naziranja sodr. Kaiserja, ker se ž njim glede smeri in cilja strokovnih organizacij popolnoma strinjam in to ne samo iz teoretičnih, ampak tudi iz praktičnih razlogov. Sodr. Kaiser pravi v II. poglavju članka, da nekatere organizacije nimajo nobenega cilja. Boj, ki ga organizacije vodijo, je le boj za zvišanje mezd, a ne boj za izboljšanje tarifne in socialne politike. Vse to je res. Res je tudi, da je taktika sedanjih strokovnih organizacij jako različna in za praktično delo nezdržljiva.

K temu hočem navesti par slučajev. Poznam organizacije, ki so že prebolele akozvano otroško bolezen, da so zmožne že za programatično delo, zopet druge imamo v enem in istem kraju, ki niso sposobne da bi imele najmanjši sestanek brez centralnega tajnika. V nekaterih pa opravljajo delo le predsedniki ali tajniki.

Te različne sisteme so povzročili voditelji in stroke. Kakršno je vodstvo organizacije (centrale), takšno je tudi članstvo. V Nemčiji oziroma v bivši Avstriji smo poznali organizacije, ki so slonele na sistemu »Kastengeista«, ki je bil v predvojnih razmerah celo potreben in koristen, ker so izšle strokovne organizacije iz srednjeveških cehov.

I.

Celi so bili razdeljeni v stroke in »kaste«. Logična posledica je bila, da so nastale organizacije zavzele stališče »Kastengeista«. To pa zaradi tega, ker so prvotno bili organizirani le rokodelci in ne industrijski delavci. Zadnji še niso uvideli potrebe industrijskih organizacij. (Glej statistiko svetovnega kongresa 1903.).

Svetovna vojna je pa zbudila iz spanja tudi industrijsko delavstvo, katero si je priborilo predvsem 8urni delavnik, ki je veljal pred vojno kot iluzija socialističnih teoretikov. Poleg 8urnika je bilo treba uvesti tudi še druge socialne pridobitve, kakor izboljšanje socialne in tarifne politike itd.

Delavstvo je stremelo v organizacije najbolj radi zvišanja mezd, kar je razumljivo, ker mezde leta 1918. in 1919. niso več odgovarjale draginji. Organizacije so se ustanovile tam, kjer so se ljudje zbudili radi mezd in ne radi razredne zavednosti. Saj imamo še v spominu razne divje stavke v Konjicah, Zbelovem,

Polzeli, Šoštanju in drugod, katere so povzročili od vojne razburjeni delavci. In ravno v teh krajih ni danes nobene organizacije (izvzemši v Šoštanju), ker ni bilo razredne zavednosti.

Poleg divjih stavk lahko zabeležimo v našo zgodovino tudi stavke obupa, in sicer one železničarjev in rudarjev, pri katerih so sodelovali najrazličnejši elementi, ki so iskali svoje politične kariere v boju nezavednega in docela obupanega proletariata.

II.

V Jugoslaviji so se pojavili različni tipi strokovnih organizacij. Tako na pr. imamo v Sloveniji Strokovno komisijo, na Hrvaškem »Obči Radnički Savez«, v Srbiji in v Vojvodini »Glavni Radnički Savez«. Zadnji se mi zdi za naše razmere najbolj prikladen, ker živimo v agrarni državi, v kateri je treba delavstvo združiti v eno samo močno organizacijo brez ozira na poklic. Saj so tudi Nemci v Nemčiji imeli pod vodstvom Lassallea dolgo časa »Allgemeiner Arbeiterverband« (Splošno delavsko zvezo). Ta zveza je bila razširjena po celi Nemčiji in je imela enoten list za politične in strokovne cilje. Tudi nam ne bi škodovalo, če bi se »Naprej« in »Delavec« združila ter bi izhajal »Delavec« kot tednik kakor sedaj »Ljudski Glas«. S tem bi pridobil »Naprej« večji vpliv na javno mnenje in »Delavca« bi spoznali »Naprejevi« čitatelji.

Poleg raznih formalnih naziranj strokovnih organizacij se je zanesel še duh francoskih sindikalistov (zlasti na jugu), in boljše vizem. Pri nas v Sloveniji smo pa posneli avstrijski sistem.

Praksa je pokazala, da se ni izkazal niti eden obstoječih sistemov, najmanj pa naš, katerega so upeljali nekateri voditelji in ki je bil skrajno reakcionaren. Tako n. pr. smo imeli do zadnjega strokovnega kongresa v poslovniku Strokovne komisije določilo da se vrši kongres vsako tretje leto. Delegate na strok. kongres imenuje (ne voli!) Strokovna komisija ali osrednje društvo. (Tega absolutizma smo se na kongresu 24. marca 1922 rešili).

III.

Vidi se, da so nekateri voditelji iskali le osebne koristi ter da bi se vzdržali kljub svoji nezmožnosti še dalje na krmlu kot voditelji kakor predsednik republike na Kitajskem. Odtod izvira tudi sistem raznih osrednjih društev, da v slučaju opozicije drug drugemu nasprotujejo ter na ta način onemogočajo demokratizem,

ki bi se moral zanesti v vsako organizacijo. Vsak konservativnež je hotel imeti svojo organizacijo.

IV.

Strokovni kongres 24. in 25. marca 1922 je sicer statut (poslovnik) izboljšal, a vendar še ni vrgel sistema, navedenega v III. poglavju. To nalogo bo imel prihodnji kongres, upajmo, da bo do tega časa stvar dozorela.

Sodruga Kaiser predlaga, da Strokovna komisija izvede centralizacijo central. To je eden najboljših predlogov, ker s tem bo mogoče centrali zidati tudi podružnice, n. pr. v Celju, Mariboru — povsod, kjer imamo več vrst organizacij.

Potem bo mogoče, da se bodo n. pr. v Trbovljah brigali rudarji tudi za krojače, peke, stavbinske delavce itd. Tam pa kjer je več kovinarjev kakor drugih, tam se bodo morali brigati kovinarji za druge.

V.

Povsod v krajih, kjer je več kakor 2000 članov, se moralo ustanoviti strokovna tajništva, podrejena vrhovni instanci pokrajinskega tajništva ter morajo poslovati kakor dosedanje Okrožne strokovne komisije v Mariboru in Celju.

Vse dosedanje centrale se naj likvidirajo. Na njih mesto se naj postavi »Splošna strokovna organizacija za Slovenijo«, v katero naj bi vstopila dosedanja društva s svojim premoženjem kot sekcije ter naj bi vodila svoje račune tudi vbodoče kot svoje. Istotako naj likvidira Strokovna komisija za Slovenijo, na njevo mesto pa se naj izvoli centralni odbor Splošne strokovne organizacije, ki naj upostavi Pokrajnsko tajništvo Splošne strokovne organizacije.

VI.

Centralni odbor naj bi se razdelil takole: a) administrativno, b) tarifno, c) socialno politiko, d) statistiko, e) uredništvo. Na ta način bi organizacije mnogo pridobile, ker bi se nastavljeni lahko boljše zaposlili kakor dosedaj: 1. bi prišla vsaka delavna moč v oni oddelek, za katerega je najbolj sposobna; 2. bi se referent, ki bi se peljal na pogajanje n. pr. iz Ljubljane v Celje, pogajal lahko za vse stroke. Potem se ne bi več zgodilo, da bi prišli v Celje tajnik živilskih delavcev, tajnik kovinarjev in še tajnik kemičnih delavcev izmed katerih bi se vsak pogajal za svojo stroko. Na ta način bi si prihranili izdatne stroške.

S samim zabavljanjem se ne ustanovi nobena organizacija. Brez organizacije se ne opravi nobena velika reč. Pozitivno delo je važnejše od zabavljanja. To naj razmišljajo tisti ki mislijo, da je z zabavljanjem vse opravljeno.

PAŠIĆ JE DOBIL MANDAT ZA SESTAVO VOLILNE VLADE!

Zvitemu g. Pašiću se je v petek, 15. t. m. posrečilo dobiti od kralja mandat za sestavo volilne vlade. Radikalski klub je namreč sklenil, da ne stopi pod nobenimi pogoji v koalicijo z demokrati, ker so razdeljeni, čeprav še vedno pod »složnim« demokratskim plaščem. Skupščina bo razpuščena že tekom prihodnjega tedna, volitve pa se bodo baje vršile že meseca marca. Pašić že sestavlja svojo volilno vlado. Za ministra iz Slovenije prihaja vpoštev namestnik Hribar, ki bo portfelj skoro gotovo tudi sprejel.

JUGOSLOVANSKI MILITARIZEM.

Vojno ministrstvo je izdelalo načrt brambnega zakona, ki določa splošno vojaško dolžnost moških do 60. leta. Načrt določa tudi dolžnosti žen v slučaju nove vojne. Radikalski listi pišejo v zadnjem času o velikih dogodkih, ki se bodo vršili spomladi. Z njimi spravljajo v zvezo nov kredit v znesku 1 milijarde dinarjev, ki ga bo zahtevalo vojno ministrstvo od Pašičeve vlade.

NOVA STRANKA IZ DEMOKRATSKIH VRST.

»Epoha« poroča, da snujejo v Belgradu novo »samostojno« stranko iz demokratskih vrst. V kratkem se bo ustanovilo delniško društvo, ki bo pričelo izdajati strankino glasilo »Objekt«. List s tem naslovom je že izhajal v Belgradu pred vojno, in sicer kot glasilo samostojne radikalske stranke, katere voditelj je bil Ljuba Davidović. Vendar nima nova »samostojna stranka« ničesar skupnega s predvojnimi objekti in z Ljubo Davidovićem.

»ZAKON O ZAŠČITI DINARA I O KAZNAMA.«

Zaradi strahovitega padca dinarja, vzrok katerega so nedovoljene špekulacije, je sestavilo finančno ministrstvo zakonski predlog o kaznih zaradi nedopustne trgovine z valutami in devizami. Zakon se bo imenoval »Zakon o zaščiti dinara i o kaznama«. Če bo zalegel, je še vprašanje.

PREGANJANJE OPOZICIONALNIH NOVINARJEV NA MADŽARSKEM.

Urednik madžarskega socialističnega lista »Nepszave«, Arpad Szakasits, je bil obsojen od budimpeštanskega sodišča na dve leti težke ječe, ker je v zvezi z izjavo poljedelskega ministra Szabo pisal v listu da vlada na Madžarskem strankarska diktatura. Urednika so takoj po razglasu obsodbe aretirali ter ga odvedli v zapore.

SVETOVNI MIROVNI KONGRES V HAAGU (OD 10.—15. T. M.)

O tem kongresu in pripravah zanj, smo že nekaj poročali. O poteku smo dobili doslej sledeča poročila. Tajnik Mednarodne strokovne zveze, Edo Fimmen, je imel 12. velik govor o nalogah organiziranega delavstva za svetovni mir. Govoril je proti vojni in sedanjemu oboroženemu miru. Za boj proti vojni pa so poklicane brez dvoma strokovne organizacije, ker obsegajo mase, ki so se že na londonskem strokovnem kongresu l. 1920 izrekle za generalno stavko proti vojni. Seveda ne gre igrati se lahkomišelnost z generalnim štrajkom. Po njegovem govoru se je vnela živahna debata. Nemški delegat Perlen je pritrjeval Fimmenu in izjavil, da si delavstvo ne sme več oma-

deževati rok s prelivanjem krvi v vojni. Ruskí sovjetski delegat Losovski pa je protestiral proti udeležbi meščanskih skupin, ki so za mir. Odgovoril mu je Francoz Dumoulin, da se delavstvo radi tega še ni odreklo svojim lastnim ciljem. Z njim se je strinjal nemški delegat Grassman, ki je poudaril, da je nemško delavstvo pripravljeno popraviti škodo v po vojnih dogodkih opustošenih pokrajinah, da pa njegovega dela ne sme izrabljati kapitalizem. Italijanski delegat Bassantini je napadel boljševike, češ da niso niti za mir niti proti militarizmu. Avstrijski delegat, bivši minister za prosveto, sodr. Glöckel je opozarjal na važnost preosnove pouka za svetovni mir. Avstrija je iztrebila iz šol takzv. vojno književnost in napravila iz nekdanjih vojaških vežbališč telovadišča za mladino. Tudi znani Radek, kot zastopnik sovjetske Rusije, se je oglasil in predlagal enotno fronto med socialisti in komunisti, pa je izzval samo smeh s tem svojim predlogom. Zakaj, je povedal Belgijec Vanderveelde, ki je pozval ruske komuniste, da naj zajamčijo svojo odkritosrčnost na pr. s povrnitvijo samostojnosti republiko Georgiji ali s pomiloščenjem obsojenih socialnih revolucionarjev itd. Rekel je, da bo pobijal ne samo francoski nacionalizem temveč tudi sovjetsko petrolejsko politiko. — Angleški delegat Buxton je pobijal reparacije, ki temelje na krivem mnenju, da je bil kriv svetovne vojne ves nemški narod. Nizozemski delegat De Uigt je izjavil, da lahko zagurajo svetovni mir samo proletariati, ki radi tega ne bo mogel sodelovati z tistimi meščanskimi skupinami, ki so sicer za mir, pa zagovarjajo kapitalizem, ki je provzrok vseh vojen. — (O delovanju posameznih komisij, ki so se sestale v sredo, bomo poročali, čim dospejo obvestila.)

Politične vesti.

+ Vlada je podelila tudi slovenskim umetnikom visoka odlikovanja. Tako na pr. sta odlikovana z redom sv. Save III. razreda Oton Zupančič in dr. Gojmir Krek. Z redom sv. Save IV. razreda pa Oskar Dev, Hugolin Sattner, Viktor Parma, Franc Ks. Meško, Emil Adamič itd., z redom Orla V. razreda pa Franjo Vilhar, Anton Förster, Rihard Jakopič, Ant. Lajovic itd. Radovedni smo, kdo bo toliko korajžen, da bo odlikovanje lepo poslal nazaj v Belgrad. Mislimo, da nihče, ker »se ne splašča trud«. Končno pa je tudi lepo, imeti prsa okinčana z vladnimi medaljami.

+ Strahovlada na Grškem nadaljuje s persekucijami. Pred vojno sodšče pridejo v kratkem generali Konstantinopulos, Frank in Sklavun ter polkovnik Zandos Vargas. Pred sodiščem se bo zagovarjal tudi bivši minister trgovine Terpitis, ker je Gunarisu v feči čestital k rojstnemu dnevu.

+ Vodstvo neapeljskega odseka fašistovske stranke je razpustilo fašistovsko društvo v Casamiccioliju, ker se ni hotelo pokoravati smernicam fašizma. Vodstvo bo osnovalo novo podružnico iz »izbranih elementov«.

+ Na Irskem so vstasi z mnogobrojnimi strojnimi zavzeli mesto Sulmenti Carriot in ga nato zažgali. Vlada je poslala nad vstaše več bataljonov vojaštva, toda brez uspeha.

Ne zamud' te nobene pril'ke. Šr'iti svoj list! Če si socialist, tedaj je tvoj list »Naprj«. Pridobivaj mu nove naročnike!

VSEM PROFESORJEM IN UČITELJEM!

V Parizu se je ustanovila internacionala vzgojiteljev »Internacia Ligo de edukistoj«. Namen te internacionalne je velikanski. Za svoj občevelni jezik je proglasila esperanto. Ima že preko 30.000 članov po celem svetu. Vsi člani si lahko dopisujejo med seboj v esperantskem jeziku. Člani dobivajo svoj časopis »Novaj Tempo«, ki prinaša in rešuje vzgojne probleme. Ta list pišejo znameniti moderni pedagogi — seveda v esperantu. V imenu vsega človeštva pozivlja ta liga vse vzgojitelje celega sveta, da se vpišejo v to internacionalo. — Vsa pojasnila daje Tone Seliškarr, učitelj. Reka pri Laškem. — (Kdor zna že esperanto, lahko piše kar glavnemu tajniku te lige: M. Boubou — Rue Saint-Marceau 96 — Orléans (Loiret) France).

VSEM POŠTNIM USLUŽBENCEM!

Ustanovila se je liga poštarjev-esperantistov, ki ima svoje podružnice že v 22 državah celega sveta — tako tudi v Jugoslaviji. V Bosni in Hercegovini, v Dalmaciji, v Hrvaški in v Črni gori imajo poštarji že svoje pododske te lige. (»Internacia Ligo de Esperantistoj Post-oficistoj«). Pozivljamo vse poštne ulužbence tudi v Sloveniji, da se priglasijo k tej ligi in s proučevanjem esperantskega jezika pomagajo zblizevanju vseh narodov. Vsa pojasnila daje predsednik odseka za Jugoslavijo Nikola Lisac, Vicepresidanto de »I. L. E. P. O.«, Rogatica — Bosna. Ta poziv velja tudi za vse železničarje in policiste.

Dnevne vesti.

Naša zmaga v Rdeči dolini ne da miru našim nasprotnikom; ko sta opsovala svoje pristaše »Tabor« in »Jutro«, da so nemčurji, je udarila po njih še »Straža«. Ta pa po svoje. Dne 13. t. m. poroča namreč o volitvah v Mežiški dolini in prav lahkomišelnost zatajuje svoje pomagače od JDS in NSS. Iz njene »enotne fronte krščanskih mož in delavcev« bo zdaj prav gotovo uskočil tisti g. brat »Sokol« in učitelj, ki je na našem, od klerikalcev sklicanem shodu v Črni dne 8. t. m. tako koražno dvignil roko, ko so ga med drugimi vprašali, če je pristaš SLS. Njega in več njegovih prijateljev je spravila »Straža« v zadrego, ostale pa »Tabor« in »Jutro«, ki sta nepremišljeno rabila psovko »nemčur«. »Narodno in katoliško« listo v Črni in Dravogradu so dičili tudi gospodje ki uvajajo vsak pogovor s poudarkom: ich als Deutscher! In pa oni, ki živčajo »Die Wacht am Rhein«, kadar jih premagajo spomini na njih nekdanji dravograjski »Gesangsverein«. — Gospodje, priporočali bi malo več previdnosti, ker v Mežici in Prevaljah, žal še ni bilo volitev, posebno »Straža« naj ne udriha v isti sapi po Sokolih, ko jih tako nujno rabi. Tudi režim naj pusti pri miru, saj je njegova okornost omogočila tiste »tehnične zapreke«, da so volitve v Mežici in Prevaljah preložene — menda dokler, da bodo tudi klerikalci gotovi s svojo listo. In na privandrance naj ne zabavlja sicer ji bo Anglež odtegnil pomoč, morda niti ne bo pustil več, da bi pazniki kandidirali na listi SLS. — Rdeča barva tistih dveh »nestrpnih« učiteljev iz Leš in Mežice je tako učinkovita da je v Črni in Guštanju volilo po 6 klerikalnih kandidatov z nami, kar je zaloge še preostalo, pa bosta porabila

za Koflje, St. Danijel in Tolsti vrh, kjer so jo že tudi naročili.

Bivši avstrjski konzul dr. Nikola Mančlovic je ogoljufal štiri Slovenke za 152 dolarjev. In to na sledeči način: pred zagrebškimi ameriškim konzulatom se je ponudil, da bo preskrbel vizum, za kar je zahteval od treh žensk po 5 dolarjev za koleke i, dr. Neko ženo iz Kamnika pa je opeharil kar za 137 dolarjev. Najbrž so se mu slične slebarije večkrat posrečile, s Slovenkami pa je imel smolo, ker so ga zasledovale in spravile 12. t. m. tudi v zapor.

Laško mesto Fiadelagottj v bližini Suepedes je izginilo s površja zaradi potresov, ki so se ponavljali v zadnjem času.

Nobelovo nagrado za mir so letos podelili Nansenu, ki je organiziral v Evropi pomoč za gladujoče v Rusiji. Nansen se je rodil 10. oktobra 1861. leta v Kristijaniji. Svojo kariero je začel kot naučni preiskovalec v Grenlandiji. Kmalu je bil imenovan za profesorja živalstva na vseučilišču v Kristijaniji, kjer je začel svojo humanistično propagando v prid gladujočim v Rusiji.

Čevlji za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lovce itd. se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina in Komp., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja.

Liubliana.

Marionetno gledališče v Mestnem domu ima v nedeljo 17. t. m. dve predstavi in sicer prvo ob 15., drugo ob 18. uri. Igralo bo kot novost Pocijevo dvojejanško »Tri želje« in burko v treh dejanjih »Začarani princ«. Predprodaja vstopnic kakor ponavadi v soboto od 15. do 17. ure in v nedeljo od 10. do 12. ure pri blagajni v Mestnem domu.

Celje.

Javni shod SSJ v Celju. V nedeljo dne 10. dec. t. l. se je vršil lepo uspeli javni shod Socialistične stranke v dvorani hotela pri »Zamorcu«. Predsedoval je sodr. Jelen. Kot glavni govornik je nastopil poslanec sodr. Bernot namesto zadržanega dr. Koruna. V lahko razumljivem referatu je orisal ves zunanji kakor tudi notranji politični položaj. Obrazložil je splošni politični položaj Nemčije, Francije, Anglije, Češkoslovaške pa tudi Jugoslavije. Končno je pojasnil navzočim današnje valutno vprašanje in njene posledice ter kdo da se igra z valutno špekulacijo in povzroča draginjo. Svoj govor je končal s poudarkom, da nas bo rešilo le naše delo, zaradi tega delajmo in podpirajmo organizacijo, kaži v njej je rešitev proletariata. Kot drugi govornik je nastopil sodr. Koren iz Celja, ki je pozdravil ljubljansko organizacijo pravih socialistov, ki so nastopili kot pošteni in kot spoznavalci resnice in svoje lastne moči samostojno v volilnem boju, ki so pokazali čisto smer, katere naj se drži proletarski razred. Spominjal se je v svojem govoru volitev na severu naše države, t. j. v Mežiški dolini, kjer so v istem času bili ljuti boji, kdo naj bo bodoči gospodar tamošnjih občin. Tudi tam je nastopila socialistična stranka samostojno proti združenim kapitalistom. Nadalje je govoril o delovanju v občini okolica Celje in o klerikalnih demagoških spletkarijah, s katerimi hočejo na zvit način preprečiti to, kar bi koristilo napredku. Govor je zaključil med živahnim odobravanjem. Nato se je priglasil k besedi s. Leskošek, ki je neusmiljeno udaril po predrznežih, ki goljufajo ljudstvo s svojo krščansko teorijo da ga

zopet napravijo ponižnega in razcapanega in ga potem pehajo na Zaloško cesto. Ostro je kritiziral naredbo dr. Žerjava, ki krši delavske pravice. Hudo je obsodil zakone, ki naj bi ščitili delavstvo, ker v resnici ščitijo ti zakoni le krvoločni kapitalizem. Povedal je delavstvu, da ga bo kapitalizem v najkrajšem času popolnoma uničil, če se ne bo brigalo za svoje organizacije in jih krepilo. H koncu se je oglasil še sodr. Čebular k besedi, ki je tudi obsodil krivično postopanje dr. Žerjava. Kršenje neznatnih zakonov in skoro brezpomembnih paragrafov od strani delavstva brani vedno neštevilna policija, za ohranitev zakonov, ki naj koristijo delavstvu — se ne briga nihče. In minister dr. Žerjav je bil celo tisti, ki je meni nič, tebi nič kršil zakonite delavske pravice — šurni delavnik, (Ogorčeni medklici.) Kako so se počutili trije črni

in dva člana demokratske štafaže NSS na tem shodu, nas ne zanima. Najbrž pa je njih veliko bolj razumel govor sodr. Leskoška. Pa tega ne povemo samo v Celju, temveč po celi Sloveniji!

Maribor.

Čistno »giftna« je »Straža« radi nedeljskih občinskih volitev v Mežiški dolini. Zlasti ji ni všeč, da bi se morala ta dolina odslej imenovati rdeča. Zato skuša svojim revežem bralcem klerikalni poraz omiliti s tem, da jim za še ne izvršene volitve obljubljuje zinago. In meni, da bo to zmago odločila s psovkami na »socialpatriote«, »privandrance« in — kristanovce, ki so pa, kakor znano, vsi prešli v njene ljubljanske vrste, ko smo jih napodili iz naše stranke. Naj psuje, saj bi ne mogel od same besede božje postati noben klerikalni katolik debel. Naj še nadalje laže, da se niso v nedeljo njeni verni somišljeniki zvezali z enotno fronto s tistimi liberalnimi brezverci, o katerih je še pred par dnevi trdila, da je vsak kompromis z njimi iz verskih razlogov nemogoč. Slovensko ljudstvo itak ni več tako neumno, da bi zavoljo ene »Stražine« laži prešlo v njen tabor. Naj klobasari, da se je v nedeljo bil hud boj med njimi in našimi pristaši, obenem pa naj zamolči volilne rezultate, ki na prvi pogled dokazujejo, da se nismo z listami združenih ljudskih sesalcev nič posebno bili, temveč da smo jih enostavno pihnil. Katoliške verske »resnice« nam ni s takšnimi jezuitskimi zavijaštvii vseeno nobene dokazala in tako tudi ne bo dobila nobene obljubljenega cekina.

Ker so — pred leti! — iz Maribora ven dobro organizirali mežiški proletarijat, zato je tudi v nedeljo zmagal, tako nekako hočejo golouhovski disidenti z izidom koroških volitev splesti lovorjeve vence sebi. Maribor je nekoč res dosti napravil za socializem v Mežiški dolini, ampak naj bodo gospodje, ki vodijo sedaj mariborsko organizacijo, prepričani, da se koroško delavstvo za to nekdanje delo ne bo njim zahvalilo. Kar je bilo, je bilo, čast mu, danes pa je tako, da bi Maribor potreboval reorganizacije od Rdeče doline sem!

Klub »Grohar« otvori v nedeljo 17. t. m. v kazinski dvorani gostovalno razstavo nemškega slikarja Hepperga, ki bo trajala do 2. jan., vsak dan od 9.—12. in od 14.—18. Vstopnina 2 Din.

Zadeva s kajnitom, umetnim gnojilom, ki so ga brezvestni špekulanti v Zagrebu in Belgradu kupovali od mariborskega Tonejca in ga razpečavali za sol, kar je imelo za posledico neštevilna zastrupljenja, ta zadeva je našla odmev pri nas. Oblast je izvršila preiskavo pri

raznih tukajšnjih trgovcih »soli«, da jo kemično preizkusi in s tem ugotovi, če ni špekulantstvo tudi pri nas delalo dobičke z zastrupljenjem ljudstva.

Na mariborskem glavnem kolodvoru nameravajo prizidati še eno nadstropje za stanovanje južnoželezniškim uradnikom. Strašno počasi napreduje naša gradbena akcija, a bi šla hitreje, če bi ne bili bivši mladinski ministri na vse strani ovirali delo občine, ki je hotela vsa tuja in denarna podjetja prisiliti k zidanju stanovanj za njihove uslužbence.

»Indijski grobni spomenik« je naslov drame po svetovnoznanem romanu The pl. Harbou, ki jo predvaja ljubljansko kino »Tivoli« od 14.—23. t. m.

Strankin znak velja 5 Din komad. Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri našem tajništvu.

Iz strok. gibanja.

Kovinarjem v Ljubljani! Odbor ljubljanske podružnice kovinarjev sklicuje v nedeljo 17. t. m. ob 9. dopoldne v salonu restavracije pri »Levu«, Gosposvetska cesta članski sestanek. Ker je dnevni red važen, je dolžnost vsakega člana, da se sestanka zanesljivo udeleži! — Odbor.

ZAKON O ZAŠČITI DELAVSTVA.

Zveza industrijcev in obrtništvo je vložilo protest proti zakonu o zaščiti delavcev in zahtevalo, da se zakon popravi ali pa nadomesti z novim. Ker se Strokovna komisija nikakor ne more strinjati s to akcijo Zveze industrijcev je poslala ministrstvu za socialno politiko sledeči protest: »Uradni list pokrajinske uprave za Slovenijo« z dne 13. julija 1922 objavlja pod št. 211 zakon o zaščiti delavcev. Zakon je na eni strani delavstvo zadovoljil, medtem ko na drugi strani podjetništvo proti zakonu protestira, češ, da je »prošvercan« in sprejet brez sodelovanja trgovske in obrtne zbornice ter Industrijske komore. Za delavstvo te izjave podjetništva za veljavnost zakona ne morejo biti merodajne, ker se naslanja na § 126., zadnji odstavek zakona. Ker se podjetništvo tudi sicer z zakonom ne strinja, protestira v celoti proti njemu ter zahteva potom ministrstva za trgovino in industrijo, da se zakon popravi oziroma nadomesti z novim. Zakon v nikaki točki ne ovira razvoja naše industrije, niti razvoja obrtništva, temveč ureja le socialne razmere delavstva. Radi tega odločno protestiramo proti zahtevam podjetništva, ki imajo tendenco, da se zakon o zaščiti delavcev popravi ali pa nadomesti z novim. Če se pa iz socialnih potreb mora spremeniti zakon pa zahtevamo v imenu delavstva Slovenije, da se kakršnakoli točka zakona spremeni le sporazumno z Delavskimi zbornicami in strokovnimi organizacijami. Nasprotno pa prosimo gospoda ministra da čimprej izda pravilnik in poslovnik volitev iz delokroga zaupnikov ter da predpše čimprej vzorec delavskih legitimacij, ki naj nadomestijo staroveške delavske knjižice.«

Kapitalistični triki za 4dnevni delavni teden. V Celju je g. Rebek še pred tremi tedni agitiral za 10urnik, češ, da ne more ustreči vsem naročilom. Pred nekaj dnevi je organizacija kovinarjev predložila spomenico za zvišanje plač. Sedaj pa pravi g. Rebek, da ni dela, pomočnike pa straši z 4dnevnim tednom. Pred par dnevi sta bila 2 tajnika zveze industrijcev v Celju, morda sta ta dva tako nasvetovala. Bomo videli, kdo laže.

Čevljarški pomočniki, pozor! Ljubljanska podružnica čevljarških pomočnikov sklicuje v ponedeljek, 18. t. m. člansko zborovanje ob pol 8. zvečer v Selenbugovi ulici 6. Radi izredne važnosti tega zborovanja pozivljamo vse v to stroko spadajoče pomočnike iz Ljubljane in okolice, da se ga zanesljivo in ob določeni uri udeleže. — Odbor.

II. DRŽAVNI KONGRES KOVINARJEV JUGOSLAVIJE.

Za II. redni državni kongres kovinarjev, ki se bo vršil 25., 26. in 27. t. m. v Zagrebu, je določen naslednji dnevni red: 1. Otvoritev kongresa. 2. Volitev verifikacijskega odbora. 3. Konstituiranje kongresa. 4. Poročilo uprave o celokupnem delu, referent sodr. Bračinac. 5. Edinstvo aSveza, referent sodr. M. Obradović. 6. Projekt novih pravil, referent sodrug J. Golmaier. 7. Projekt novega pravilnika, sodr. K. Jankovič. 8. Stavkovna in tarifna politika, referent sodr. F. Svetek. 9. Volitev predsedstva in kontrole. 10. Socialna zakonodaja, referent sodr. M. Obradović. 11. Savezno glasilo, referent A. Kunšič. 12. Volitev delegatov za splošni strokovni kongres. 13. Penzijski fond, referent sodr. J. Keleman. 14. Razno. Pravico do delegatov imajo pri nas v Sloveniji sledeče podružnice: Jesenice, ki bodo poslale 4 delegate. Ljubljana z 2 del., Celje z 2 del., Javornik z 2 del., Dobrava z 1 del., Štore z 1 del., Tezno z 2 del., Kamnik z 2 del., Muta z 1 del., Litija z 1 del., Gučtani z 1 del. in Lesce z 1 del. Vse te podružnice imajo sporočiti imena izvoljenih delegatov do 20. t. m.

Vestnik Svobode.

Odborova sela ljubljanske »Svobode« se bo vršila v ponedeljek, 18. t. m. ob 8. zvečer.

Sela abstinentnega odseka se bo vršila v ponedeljek, 18. t. m. ob 7. zvečer v centralnem taništvu »Svobode«.

»Doktor Faust« je naslov igre za lutke v petih dejanjih s predigro, ki jo je izvajalo pretekli teden Slov. marionetno gledališče v Ljubljanskem mestnem domu. Ob tej priliki se čutimo dolžne poudariti, da izvršuje marionetno gledališče v polni meri svojo nalogo. Ravnatelj

Klemenčič se požrtvovalno trudi za ljubljanske malčke, ki posećajo predstave v obilnem številu. Njegove lutke kakor tudi scene so mojstrsko delo. Pa kaj bi hvallili! Vsak izmed nas naj si gre ogledati predstave, ki se vrše vsako nedeljo, pa bo spoznal, da je hvala opravičena. O marionetnem gledališču bomo ob priliki še podrobno poročali.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 74.50 Din, 1 češka krona 2.28 Din, 1 lira 3.75 Din, 1 francoski frank 5.42 Din, 100 avstriskih kron 14 par, 100 nemških mark 1.30 Din. V Curihu velja 100 naših kron 1.50 švicarskih frankov.

= Dohodki monopolne uprave znašajo v novembru od tobaka, soli, petroleja, šibic, cigaretnih paprkov in vrednostnih papirjev 1,264,955.508 K.

= Pogajanja o železniškem prometu med našo državo in med Madžarsko so se dovoljno končala. Normalne razmere pa se bodo upostavile šele po novem letu, ko bodo sklepali o trgovinski pogodbi.

= V Bolgariji je ostalo na razpolago za izvoz 66 milijonov kilogramov pšenice 17 milijonov kg ječmena, 55 milijonov kg koruze in 8½ milijonov kg rži. Letošnja žetev se je zelo dobro obnesla.

= Gospodarsko stanje Madžarske je kritično, vendar pa ne brezupno, kakor je razvidno iz kurza madžarske krone. Finančna politika sedanje vlade pokazuje uspehe, kajti minister Kallay je dober poznavalec mednarodnih razmer. Započel je uspešno borbo proti valutnim špekulantom. Stabilizacija madžarske krone hoče izvesti že do poletja 1923. leta, čeprav delajo Madžarski veliko preglavico dolgovi mesta Budimpešte Franciji. Ti dolgovi znašajo okoli 17 milijard madžarskih kron. Dosedaj se še nič ne ve, kaj je ukrenila glede teh dolgov konferenca, ki se je vršila 14. t. m. v Parizu med francoskimi in madžarskimi zastopniki.

= Propadanje Trsta. Po poročilu tržaške trgovske zbornice je dospel meseca novembra v tržaško pristanišče 623.271 q raznega blaga, lani v istem mesecu pa 970.611 q; letos torej več kakor 200.000 q manj. Od januarja do oktobra je prispelo v Trst približno 2 milijona q

manj blaga kakor lani v istem času. Propadanje Trsta so povzročile poveljne razmere in divjanje fašistov.

= Po najnovjših poročilih ima laška trgovska mornarica 1049 parnikov in motornih čolnov s skupno tonažo okoli 2 milijona ton.

= Češkoslovaški sladkor uspešno konkurira na Madžarskem z madžarskim sladkorjem, čeprav so povišali carino na njegov uvoz. Cen madžarskemu sladkorju še niso povišali, ker bi bil na ta način nesposoben za konkurenco.

= V Dresdenu je prišlo med zastopniki nasledstvenih držav in Nemčije do končnoveljavnih sklepov, da se more od 1. februarja 1923. leta dalje pošiljati blago z mednarodnimi tovornimi listi. Pošiljatve se bodo lahko pošiljale brez ovir skozi vse države, ki so podpisale tozadevno pogodbo.

= Nemčija je po poročilu »D. Allg. Zeitung« 15. t. m. plačala 16 milijonov zlatih mark s čimer je izpolnila vse obveznosti na podlagi moratorijev od 31. marca, 31. maja in 31. avgusta.

= Železniške proge v Nemčiji so dolge približno 53.000 km. 439 km so že preuredili na električni pogon, a za 816 km je elektrifikacija v delu. Sploh imajo namen elektrificirati vse važnejše proge, s čimer bi železniški obrat znatno pocenili.

= Pred nekoliko dnevi je odplul iz Cherbourga v Franciji parnik »Berengerna«, natovorjen tudi z zlatom v vrednosti 4.165.000 frankov. Zlato je namenjeno ameriškim bankam. V Evropi bo kmalu popolnoma zmanjkalo zlata.

Nahod? Glavohol? Zobohol? Trganje? Odrečejo večkrat mišice in živci? Priletno čustvo kreposti prinese pravi Fellerjev Elzafluid! Najboljše hišne sredstvo, lajša bolečine, osvežuje in jača ter čez 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in usta! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilja; lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 252, Hrvatsko.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

MATEJ OREHEK priporoča svojo trgovino raznovrstnega blaga
v Kolodvorski ulici 26.

ZAKAJ? Zato ker je veličansko množino sukna, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih tovarov, ter prodaja po čudoviti nizkih cenah veletrgovina **R. STERMECKI, Celje, St. 357.**
Cenik z tisoč slikami zastoj.

Prodaja po znatno nižanih cenah:

zimsko perilo, platene jopice, rokavice, nogavice itd.

A. ŠINKOVIČ nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izvežbani (tudi iz dežele) dobijo za stalno proti kavciji razno konfekcijsko delo na dom. Vprašati je v Ljubljani, Emonska cesta 8/I. v pisarni.

Zimska sezija!

Velike množine zimskega blaga ravnokar došle.

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Za reklamne cene

se prodaja narejena obleka za moške,

ženske in otroke

tudi kožuhovina in trikotaža

edino le v največji trgovini

O. Bernatovič,

Ljubljana, Mestni trg 5-6.

Klinika za punčke (lutke) Nunska ul. 19/II Sprejema v popravilo vsakovrstne punčke. Vsaki dan od 2 do 7 ure popoldan.

Ženitna ponudba.

V svrhu ženitve se želi seznaniti mlad mož z staln. m. zaslužkom z izobrazbenim dekletom v starosti od 19 do 22 let. Ponudbe s sliko je poslati na upravo »Naprēja« pod »Pomlad«.

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani **preko zime** ob malenkostni pristojbini **tvrdka J. Gorec** Gosp. svetska cesta 14.